

EU se proširila: Rajski otočić u Africi novi član

Europska unija bogatija je za rajski otočić u istočnoj Africi, 95 posto stanovnika na referendumu glasovalo je za pripojenje Francuskoj, što im je odobreno 2011., a od 2014. su i dio EU.

Skupina otoka ima 374 četvorna kilometara, a krasi ih djevičanske pješčane plaže i tirkizno more.

Koraljni grebeni u tirkiznom moru, nasadi vanilije i djevičanske pješčane plaže udaljene 8.000 kilometara od Bruxellesa novi su dio Europske unije. Taj komadić raja na zemlji tropski je otočić Mayotte u istočnoj Africi, između Mozambika i Madagaskara. S prvim danom 2014. postao je punopravni dio teritorija EU.

Euro je već godinama službena valuta na tom arhipelagu. Riječ je o bivšoj francuskoj koloniji, koja i nakon sloma francuskog kolonijalnog carstva nije postala samostalna – ostala je vezana uz Pariz. Stanovnici Mayottea i dalje sebe doživljavaju kao "francuski

prekomorski narod". Na referendumu 2009. više od 95% stanovnika glasalo je za to da njihovi otoci i službeno postanu francuski prekomorski departman. To su i postali 2011., a po ugovoru u Europsku uniju ušli su na Novu 2014. godinu. Iako im je predsjednik François Hollande, stanovnici Mayotte s Francuskom nemaju puno zajedničkog.

Više od polovice otočana ne govori francuski, a 98% njih su muslimani. Polovica stanovnika mlađa je od 20 godina. BDP po stanovniku iznosi samo 6.500 eura, pet puta manje nego u Francuskoj. Podsjetimo, Francuskoj pripadaju i prekomorska područja u Karibima – Guadeloupe i Martinique.

Ulaskom u EU na otoku Mayotteu počinju vrijediti francuski zakoni. Nema više poligamije, a donja granica za brak podiže se na 18 godina. U Francuskoj su se već javili mnogi protivnici pripojenja te skupine otočića od 374 četvorna kilometra. Mnogi francuski porezni obveznici postavljaju

pitanje koji je smisao vanjskih granica u Indijskom oceanu. Nacionalisti govore o “velikom teretu”, a vlada ističe velike potencijale u ribarstvu i turizmu.

Francuska je od 1987. u otok uložila 680 milijuna eura, a sada se očekuju nova ulaganja budući da će otočanima na raspolaganju biti i sredstva iz fondova EU.

– Za Mayotte će biti veliki izazov pripremiti se za privlačenje novca iz fondova EU – rekao je europski

povjerenik za regionalnu politiku Johannes Hahn.

Turizam je slabo razvijen. Na otočju je samo nekoliko hotela, a letovima je povezano samo s Francuskom i afričkim kopnom. Zauzvrat, arhipelag je sačuvao svoj izvorni šarm. Mnogi se nadaju da će tako i ostati – uprkos članstvu u EU. Sretnici iz Hrvatske koji imaju dovoljno novca od jučer mogu samo s osobnom iskaznicom preko Pariza otići na ljetovanje u Indijski ocean, na teritorij EU.

Riga i Umea - europski gradovi kulture u 2014. godini

Prijestolnica Latvije Riga i švedski grad Umea, prema odluci Europske komisije, europski su gradovi kulture u 2014. godini. Svoje kulturne programe Riga će službeno započeti 17., a Umea 31. siječnja.

Sadašnja titula europskih gradova kulture dodjeljuje se po kriterijumima koje su donijeli Europski parlament i Vijeće 2006. godine iako početak ove kulturne manifestacije seže u 1985. godinu.

Gradovi se odabiru na temelju kvaliteta svojih kulturnih programa koji moraju

odražavati europsku dimenziju, uključiti lokalno stanovništvo svih dobi te doprinijeti dugoročnom razvoju grada.

Titula europskog grada kulture snažno doprinosi transformaciji imidža grada u svjetsko kulturno odredište što se povoljno odražava na razvoj grada i kvalitetu života. Osim iznosa od milijun i po eura iz europskog Programa kulture, europski gradovi kulture mogu privući i do desetke milijuna eura iz Fonda za regionalni razvoj.

Nakon Umee i Rīge u 2014., sljedeći europski gradovi kulture bit će: češki Plzen i belgijski Mons u 2015., španjolska Donostia-San Sebastian i poljski Wrocław u 2016., ciparski Pafos i danski Arhus u 2017. te malteška Valletta i nizozemski Leeuwarden u 2018. godini.

2013. - Europska godina građana

Godina 2013. u Europskoj uniji je proglašena Europskom godinom građana. Tokom godine održat će se mnogo manifestacija koje će biti u znaku promišljanja šta je europsko građanstvo postiglo u posljednjih dvadeset godina, ali i u znaku aktualnih očekivanja građana Europe.

Dvadeset godina nakon uvođenja europskog građanstva, stupanjem na snagu Ugovora iz Maastrichta 1993., cjelogodišnje aktivnosti pokazat će kakve stvarne koristi građanstvo može imati u svakodnevnom životu od europskoga građanstva. Preispitat će se i postojeće politike i programi o europskom građanstvu. Svim ovim aktivnostima potaknut će se i rasprava o tome kakvu Europu građani žele i koje su reforme potrebne kako bi se poboljšao njihov svakodnevni život. Europska komisija, kao inicijator Europske godine građana, smatra da je pravo vrijeme za široku javnu diskusiju o budućnosti Europe budući da se sljedeće godine održavaju europski parlamentarni izbori.

Odlukom Europskog parlamenta i Vijeća o Europskoj godini građana iz 2011. predviđeno je proračunsko

Izdvajanje za ovu manifestaciju od milijun eura ali konačan iznos zavisi od toga kako će sredstva iz proračuna za 2013. godinu biti raspodijeljena.

Europsko građanstvo zamišljeno je kao dodatna pogodnost u svakodnevnom životu građanima EU-a i ovo pravo nije u suprotnosti s „nacionalnim“ građanskim pravima. Europsko građanstvo omogućava, među ostalim, biračka prava na europskim izborima, pravo na konzularnu zaštitu, pravo na peticije Europskom parlamentu, pritužbe evropskom pučkom pravobranitelju kao i sudjelovanje u evropskoj građanskoj inicijativi - obliku građanske zakonodavne inicijative.

Istraživanje koje je Europska komisija provela 2010. pokazalo je nedostatnu

informiranost građana o mnogim pravima. Tako je 43 posto ispitanika odgovorilo da ne zna što bi trebao značiti pojam „građanin Europske unije“, a 48 posto ocijenilo je da nije dostatno informirano o svojim pravima. Sljedeće izvješće o europskom građanstvu Komisija će objaviti tokom ove godine, a na temelju istraživanja koje je provedeno tokom 2012. godine.

Ugovorom o Europskoj uniji 1993. godine uspostavljeno je građanstvo Europske unije. Prema Ugovoru svaka osoba koja je državljanin države članice građanin je Unije.

Građanstvo Unije ne zamjenjuje nacionalno državljanstvo već ga nadopunjuje dodatnim pravima. Ugovorom su utvrđena sljedeća prava građanstva Europske unije:

- pravo na slobodno kretanje i prebivanje na području država članica;
- pravo da glasuju i da budu birani na lokalnim izborima i izborima za Europski parlament u državi članici u kojoj prebivaju, pod istim uvjetima kao i državljani te države;
- pravo da, na području treće zemlje u kojoj država članica čiji su državljani nema svoje predstavništvo, uživaju zaštitu diplomatskih i konzularnih tijela bilo koje države članice pod istim uvjetima kao i državljani te države;
- pravo na podnošenje peticije Europskomu parlamentu;
- pravo na obraćanje europskomu pučkom pravobranitelju.

Sljedećim ugovorima i sekundarnim zakonodavstvom Unije širila su se prava građana EU-a. Tako je Ugovor iz Amsterdama, koji je stupio na snagu 1. svibnja 1999., uveo pravo na pristup dokumentima institucija EU-a, pravo na obraćanje institucijama i tijelima Unije na bilo kojem od jezika Ugovora te pravo na odgovor na istom jeziku kao i odredbu koja omogućava institucijama EU-a da poduzmu mjere protiv diskriminacije europskih građana na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, religije ili vjerovanja, invalidnosti, životne dobi ili spolne orijentacije. Ugovor je pojačao pravo slobodnog kretanja ljudi tako da je integrirao u tekst Ugovora Schengensku konvenciju. Amsterdamskim ugovorom potvrdila se i obveza svake države članice da podignu kvalitetu i ostvare slobodan pristup obrazovanju na nacionalnom nivou.

Nadalje, Ugovorom iz Nice, koji je stupio na snagu 1. veljače 2003., pojačane su odredbe o slobodnom kretanju i o boravištu uvođenjem kvalificirane većine za odlučivanje u Vijeću ministara, kojim je ta materija prešla u područje nadnacionalnog odlučivanja. Sljedeći važan dokument koji je kodificirao osnovna prava građana EU-a jest Povelja Europske unije o osnovnim pravima, koju su proglasili Europski parlament, Europska komisija i Vijeće ministara na zajedničkom zasjedanju u Nici 11. prosinca 2000. godine. Jednaku pravnu važnost kao i Osnivačkim ugovorima dao joj je Lisabonski ugovor. Poveljom su obuhvaćena građanska, politička, socijalna i gospodarska prava zagwarantirana građanima EU-a. U Povelju su uključena i prava koja do tada nisu bila pod zaštitom Unije, a to su pravo na dobru upravu, pravo zaštite osobnih podataka i prava koja se odnose na

bioetiku.

Lisabonski ugovor uveo je norme kojima se nastoji povećati sudjelovanje građana u demokratskom životu Unije. Apsolutna novina je mogućnost političke participacije građana i direktna demokracija. Iako je funkcioniranje EU-a i dalje zasnovano na reprezentativnoj demokraciji u Ugovoru se ističe pravo svakoga građanina da učestvuje u demokratskom životu Unije te da odluke moraju biti donesene na što otvoreniji način i što bliže samim građanima. Nadalje, uvodi se princip participativne demokracije kroz različite oblike kojima će Unija poticati učešće građana. Institucije su obvezne Ugovorom održavati otvoreni dijalog s udrugama građana i civilnim društvom koji nije prigodan već redovan i transparentan.

Komisija se obvezuje na održavanje detaljnih savjetovanja sa zainteresiranim stranama kako bi osigurala dosljedno i transparentno djelovanje Unije i omogućila civilnom društvu uključivanje u zakonodavnu proceduru. Ono što čini glavnu inovaciju jest da najmanje milijun građana koji su po slovu Ugovora državljanima „značajnog broja država članica“ mogu poduzeti inicijativu pozivanja Komisije, u okviru njezinih

ovlasti, da podnese bilo koji odgovarajući prijedlog o pitanjima za koja građani smatraju da je potreban pravni akt Unije u svrhu implementiranja Ugovora. Osim pravnih odredbi za realizaciju takve inicijative nužno je pretpostaviti postojanje aktivnog civilnog društva i razvijene mreže civilnih udruga na području Unije, kao i visoke građanske svijesti, koja će biti sposobna upotrijebiti takav instrument koji može utjecati na javne poslove EU-a.

Uz navedene promjene, Lisabonski ugovor uvodi i jednu jezičnu novinu, pa se tako Europski parlament više ne sastoji od „predstavnik naroda iz država okupljenih u Zajednici“ već od „predstavnik Unijinih građana“ čime se naglašava rastuća važnost građanstva EU-a.